

**Realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
na rok 2022**

CZERWIEC 2023

Realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań własnych gminy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 (zwany dalej Gminnym Programem) został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr 807/XLIX/2021 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 28.10.2021 r. Prezydent Miasta Sosnowca Zarządzeniem Nr 480 z dnia 22.11.2021 r. ustalił Plan dochodów i Plan wydatków na zadania ujęte w Gminnym Programie na rok 2022. Zmiany w Planie wydatków Gminnego Programu były dokonywane na podstawie Uchwały Nr 870/LIII/2022 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 27.01.2022 r. i Uchwały Nr 893/LIII/2022 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 24.02.2022r. oraz Zarządzenia Nr 47 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 28.01.2022 r. i Zarządzenia nr 142 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 24.03.2022 r.

Nowelizacją ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wprowadzono obowiązek przyjęcia od kwietnia 2022 r. nowego gminnego programu, sporządzonego się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

W związku z tym Uchwałą Nr 917/LVI/2022 Rady Miejskiej w Sosnowcu z dnia 31.03.2022 r. przyjęto Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2025.

Prezydent Miasta Sosnowca Zarządzeniem Nr 209 z dnia 07.04.2022 r. ustalił Plan dochodów i Plan wydatków na rok 2022 na zadania ujęte w Gminnym Programie. Zmiany w Planie dochodów i w Planie wydatków Gminnego Programu w 2022 r. były dokonywane na podstawie Zarządzenia Nr 560 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 10.10.2022 r. oraz Zarządzenia nr 605 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 02.11.2022 r.

Zadania Gminnego Programu były realizowane dla wszystkich grup społecznych miasta Sosnowca przez różne podmioty, w tym szkoły, jednostki organizacyjne miasta, podmioty lecznicze czy organizacje pozarządowe.

Gminny Program ma charakter wieloletni. Zgodnie z założeniami w roku 2022 kontynuowano działania profilaktyczne i wychowawcze promujące trzeźwy styl życia oraz kreujące pożądane społecznie postawy wobec środków uzależniających. Podejmowano działania terapeutyczne dla dorosłych i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży. Wdrożono przedsięwzięcia służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych osób pijących nadmiernie i ich rodzin doznających z tego powodu szkód społecznych, emocjonalnych i ekonomicznych. Podejmowano także zadania związane z przeciwdziałaniem narkomanii oraz przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Koordynatorem i realizatorem zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2022 był Wydział Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sosnowcu.

Beneficjenci

Beneficjentami działań podejmowanych w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień były dzieci, młodzież i dorośli mieszkańcy Sosnowca. Programy

profilaktyczne wychowawczo – socjoterapeutyczne oraz informacyjno - edukacyjno - integracyjne były realizowane na podstawie postępowań konkursowych lub powierzenia zadania jednostkom miasta.

Organizacje pozarządowe realizowały programy w oparciu o przeprowadzone konkursy ofert z zakresu zdrowia publicznego na podstawie:

- 1) Zarządzenia Nr 535 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 21.12.2021 r. w sprawie rozstrzygnięcia konkursu ofert na realizację w 2022 r. zadania z zakresu zdrowia publicznego pn. „Programy na rzecz wspierania działalności środowisk abstynenckich.”
- 2) Zarządzenia Nr 548 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 28.12.2021 r. w sprawie rozstrzygnięcia konkursu ofert na realizację w 2022 r. zadania z zakresu zdrowia publicznego zgodnego z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 (dot. realizacji programu w środowisku lokalnym w dzielnicy Juliusz).
- 3) Zarządzenia Nr 179 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 04.04.2022 r. w sprawie rozstrzygnięcia konkursu ofert na realizację w 2022 r. zadania publicznego zgodnego z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii – Programy profilaktyczne realizowane w czasie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.
- 4) Zarządzenia Nr 556 Prezydenta Miasta Sosnowca z dnia 05.10.2022 r. w sprawie rozstrzygnięcia konkursu ofert na realizację w 2022r. zadania z zakresu zdrowia publicznego zgodnego z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 (dot. Programów w środowiskach lokalnych).

Pogromy profilaktyczne i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży

W 2022r. w wyniku trwającego stanu epidemii, a następnie ogłoszonego stanu zagrożenia epidemicznego znacząco spadła liczba programów realizowanych przez szkoły w czasie nauki uczniów. Dlatego wychodząc naprzeciw potrzebom psychicznym i emocjonalnym dzieci - spowodowanym długotrwałą izolacją społeczną realizowane były programy profilaktyczno – wychowawcze oraz socjoterapeutyczne w godzinach pozalekcyjnych, oraz w czasie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży i w czasie wypoczynku dzieci i młodzieży w mieście.

Szczególną formą pomocy dzieciom z rodzin z problemem uzależnień były pogromy grup socjoterapeutycznych. W roku szkolnym 2021/2022 w 13 szkołach podstawowych działało 19 grup, a w roku szkolnym 2022/2023 21 grup adresowanych do uczniów klas 1-3 oraz klas 4-8. Zajęcia socjoterapeutyczne były dedykowane, zgodnie z zawartymi ze szkołami powierzeniami uczniom, którzy z uwagi na występujący w rodzinie problem alkoholowy borykają się z szeregiem różnorodnych problemów. Są zwykle zagubione, nieśmiałe, zamknięte w sobie, nie radzą sobie z codziennymi sytuacjami, z nauką, stresem i własnymi emocjami. Mają zaniżoną samoocenę, co utrudnia im prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Socjoterapia jest stosowana w postępowaniu terapeutycznym właśnie wobec dzieci z objawami niedostosowania społecznego, nieradzących sobie w kontaktach rówieśniczych, wykazujących zachowania agresywne i destrukcyjne. Dzięki prowadzonym zajęciom uczniowie odbudowali wiarę we własne siły i możliwości, nauczyli się radzić sobie w trudnych momentach, odzyskali poczucie własnej wartości i akceptacji siebie, by w ten sposób poradzić sobie w dorosłym życiu. Socjoterapia modeluje umiejętności: rozpoznawania emocji, postępowania w trudnych sytuacjach, pełnienia różnych ról społecznych: syna, córki, siostry, brata, (klasy szkolnej, grupy przyjaciół), stawiania sobie celów i wyznaczania priorytetów w każdej z odgrywanych ról, komunikowania się i stosowania technik pracy umysłowej.

W szkołach stałą pomocą socjoterapeutyczną objętych było 400 dzieci, co przedstawiono w Tabeli nr 3 pn. „Programy grup socjoterapeutycznych realizowane w szkołach podstawowych w 2022 r.” Kwalifikacja uczniów do zajęć socjoterapeutycznych odbywała się na wniosek nauczyciela prowadzącego, po akceptacji pedagoga szkolnego i psychologa. Zajęcia socjoterapeutyczne były prowadzone przez dwóch nauczycieli, posiadających ukończone studia podyplomowe z socjoterapii - dwa razy w tygodniu w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych. W trakcie zajęć uczniowie mieli zapewniony posiłek. Szkoły na ten cel otrzymały środki finansowe, w tym na wynagrodzenie nauczycieli, materiały plastyczno-edukacyjne oraz wyjścia integracyjne do kina, teatru. Łącznie koszt programów wyniósł 442.446,61 zł.

Kolejną formą pomocy dzieciom, w tym dzieciom z rodzin z problemem uzależnień był program wychowawczy, profilaktyczno – socjoterapeutyczny realizowany w środowiskach lokalnych przez dwie organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży "Dom Aniołów Stróżów w lokalu przy ul. Czołgistów (Juliusz), udostępnionym przez Miasto oraz przez Stowarzyszenie Rozwoju Środuli w lokalu przy ul. Prusa. Programy w postaci m.in. zajęć edukacyjnych, wychowawczo – socjoterapeutycznych, ruchowych i rekreacyjno - sportowych, wsparcia w nauce, animacji były realizowane w godzinach pozalekcyjnych. Podczas realizacji programu wychowawców wspierali wolontariusze. Pomocą objęto w sumie 182 uczestników. Koszt tych programów wynosił łącznie 184.000,00zł. Informację o w/w programach przedstawia Tabela nr 4 pn. „Programy profilaktyczno – socjoterapeutyczne dla dzieci realizowane w środowiskach lokalnych w 2022 r.”

Dla uczniów II klas szkół ponadpodstawowych zrealizowano konkurs wiedzy o HIV /AIDS pn. „HIV i AIDS – zatrzymać AIDS”. Celem konkursu była edukacja uczniów w zakresie profilaktyki skutków zachowań ryzykownych podejmowanych pod wpływem różnych substancji psychoaktywnych, w tym ochrony przed zakażeniem HIV; kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych w zakresie dbania o zdrowie swoje i najbliższych; zmniejszenie zachowań ryzykownych. W programie udział wzięło 210 uczniów z 11 szkół ponadpodstawowych. W samym finale uczestniczyło 22 uczniów. Na ten cel wykorzystano 3.406,14 zł. Realizatorem finału miejskiego programu „XII Konkursu Wiedzy o HIV /AIDS” był Zespół Szkół Elektronicznych i Informatycznych przy ul. Jagiellońskiej.

W ubiegłym roku przyjęto do realizacji program profilaktyczny pt. „Nie pal przy mnie” adresowany do dzieci, młodzieży i dorosłych, którego celem było wykształcenie u uczestników umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy /proponują im palenie. W tym celu przeznaczono kwotę 18.450,00 zł na przygotowania lokalu dla wszystkich uczestników programu.

Celem poprawy warunków służących realizacji programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w 2022r. kontynuowano modernizację bazy rekreacyjno – sportowej przy Szkole Podstawowej nr 4, Szkole Podstawowej nr 35 i przy II Liceum Ogólnokształcącym.

Programy profilaktyczne w czasie wycieczki letniej dzieci i młodzieży

W 2022 r. stabilny stan zagrożenia epidemicznego w okresie letnim umożliwił realizację programów profilaktycznych w czasie letniego wycieczki dzieci i młodzieży. Przyjęto zasadę, że podstawą dofinansowania w letnim wycieczki jest udział dziecka w programie profilaktycznym realizowanym na koloniach / obozach. Dla wszystkich, ale szczególnie dla dzieci z rodzin z różnymi problemami, w tym uzależnień i przemocy domowej, wyjazd wakacyjny był alternatywną formą spędzania wolnego czasu, źródłem nowych doświadczeń,

a także stworzył możliwość poznania i doświadczania pozytywnych, akceptowanych społecznie sposobów zachowania.

Gotowość do realizacji programów profilaktyczno - wychowawczych w okresie wakacyjnym zgłosiły dwa podmioty: Rzymsko - Katolicka Parafia pw św. Rafała Kalinowskiego w Sosnowcu oraz Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy ZAGŁĘBIE ZSO 14 w Sosnowcu. W ramach programów realizowano zajęcia edukacyjne, warsztaty dotyczące rozwoju osobistego, współpracy w grupie, rozwiązywania problemów rówieśniczych, treningi zachowań społecznych, zajęcia ruchowe i plenerowe. Zajęcia pozwalały odreagować stany napięcia i lęków związanych z izolacją rówieśniczą, spowodowaną stanem zagrożenia epidemicznego.

W programach profilaktycznych dla dzieci i młodzieży - realizowanych podczas letniego wypoczynku w formie kolonii / obozów poza Sosnowcem ogółem udział wzięło 110 dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Koszt dofinansowania realizacji w/w programów wyniósł 66.000,00 zł. Informacje o programach przedstawiono w Tabeli nr 5 pn. „Programy profilaktyczno – wychowawcze realizowane w czasie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży w 2022 r.”

Programy dla dorosłych

W minionym roku programy informacyjno - edukacyjno - integracyjne dla osób dorosłych z problemem alkoholowym i ich rodzin realizowały cztery sosnowieckie stowarzyszenia trzeźwościowe, zwyczajowo nazywane klubami abstynenckimi: Sosnowieckie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Ad Astra,” Sosnowieckie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Dromader,” Sosnowieckie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przebudzenie,” Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Uwolnienie.” Realizowały one programy informacyjne i edukacyjne adresowane do członków tych stowarzyszeń, ich rodzin oraz do mieszkańców Sosnowca. W programach wzięło udział ogółem 330 uczestników.

Członkowie stowarzyszeń abstynenckich (oraz ich rodziny) brali również udział w XXXI Ogólnopolskim Wiosennym Zlocie Rodzin Abstynenckich – Tatry 2022 w Małym Cichym oraz w programie informacyjno - integracyjnym w ramach festynu zorganizowanego przez stowarzyszenia trzeźwościowe z Mysłowic, Sosnowca i Jaworzna. W programach tych wzięło udział co najmniej 191 uczestników. Z okazji XXXV-lecia ruchu trzeźwościowego w Sosnowcu zrealizowano także program informacyjno – edukacyjny dla 350 osób. Ogółem w opisanych programach uczestniczyło 871 osób. Wysokość środków finansowych wydatkowanych na te programy to kwota 208.901,47 zł. Programy realizowane przez stowarzyszenia abstynenckie przedstawiono w Tabeli nr 7 pn. „Programy na rzecz propagowania trzeźwości realizowane przez organizacje abstynenckie w 2022 r.”

W ubiegłym roku działania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych prowadzone były także w *Izbie Wytrzeźwień* w Sosnowcu, gdzie z około 8.000 osobami opuszczającymi Izbę prowadzono rozmowy informujące o szkodliwości nadużywania alkoholu, a w szczególnych przypadkach motywowano osoby do kontaktu z podmiotami leczniczymi w zakresie uzależnień. W Izbie realizowany był program informacyjno - edukacyjno - konsultacyjny, wykonywany przez specjalistów z zakresu uzależnień, którego celem było motywowanie osób opuszczających Izbę do tzw. redukcji szkód związanych z używaniem / nadużywaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych, a także ze stosowaniem przemocy w rodzinie. Terapeuci uzależnień wskazywali skutki nadużywania alkoholu, udzielali porad i wsparcia psychicznego, informowali o metodach i miejscach leczenia odwykowego, kierowali do poradni odwykowych ambulatoryjnych, ośrodków stacjonarnych, grup AA, przekazywali informatory o chorobie alkoholowej i sposobach rozwiązywania problemów alkoholowych. Terapeuci uzależnień przeprowadzili ogółem 1.040 rozmów

edukacyjno – terapeutyczno – konsultacyjnych, w tym 405 z mieszkańcami Sosnowca (376 rozmów z mężczyznami i 29 rozmów z kobietami). Koszt programu wyniósł 28.884,00 zł.

Kontynuowano realizację programów informacyjno – edukacyjnych mających na celu przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób z problemem alkoholowym i bezdomnością. Celem programów było motywowanie do podjęcia abstynencji lub ograniczenia picia napojów alkoholowych, uwzględniających treningi umiejętności osobistych i społecznych. Programami objęto osoby bezdomne i/lub korzystające z Ogrzewalni przy ul. Piotrkowskiej 23 (141 osób, w tym 121 mężczyzn i 20 kobiet) oraz Łaźni przy ul. Piotrkowskiej 17, którą dla 172 osób (155 mężczyzn i 17 kobiet) udostępniono 439 razy. Ogrzewalnię i łaźnię prowadzi Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia. W 2022 r. na programy te przeznaczono ogółem 74.515,89 zł.

Lecznictwo odwykowe

W ubiegłym roku na podstawie umów zawartych z Gminą Sosnowiec działania w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień prowadziło *Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień w Sosnowcu* (dalej zwane CPiLU) przy Sosnowieckim Szpitalu Miejskim sp. z o.o w restrukturyzacji, w siedzibie przy ul. Szpitalnej 1.

CPiLU realizowało program leczenia odwykowego dla osób dorosłych pn. „Psychoterapia, profilaktyka i rehabilitacja w leczeniu osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin na 2022 rok” w formie ambulatoryjnej i oddziału dziennego. Pacjenci CPiLU korzystali ze świadczeń takich jak: porady kwalifikacyjno – motywacyjne i konsultacyjne, sesje wsparcia psychospołecznego, sesje psychoedukacji prozdrowotnej, sesje terapii pary/rodzinnej i sesje wsparcia dziennego (oddziału dziennego). Ogółem w ramach realizowanego programu przyjęto 994 osoby, w tym do programu zakwalifikowano 766 mieszkańców Sosnowca (404 mężczyzn i 362 kobiety). Po raz pierwszy zgłosiło się 435 osób, 331 osób kontynuowało terapię odwykową podjętą w latach poprzednich. W programie terapii odwykowej w ramach oddziału dziennego uczestniczyło w sumie 46 osób uzależnionych od alkoholu, spośród których 26 pacjentów ukończyło pełny cykl i kontynuowało leczenie w trybie ambulatoryjnym. Na realizację programu przeznaczono kwotę 650.000,00 zł.

Drugim realizowanym przez CPiLU programem był program pn. „Socjoterapia, profilaktyka i poradnictwo w leczeniu dzieci i młodzieży ujawniającej zaburzenia zachowania z powodu używania substancji psychoaktywnych i dysfunkcji czynnościowych wraz z programem wsparcia dla ich rodziców lub opiekunów na 2022 rok.” Do programu zrealizowanego w ramach Poradni Terapii Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży przyjęto 91 osób, w tym 25 jako osoby bliskie. Grupa pacjentów z rozpoznaniem nadużywania to 66 osób (30 chłopców i 36 dziewcząt). Ze względu na wiek, w grupie dzieci/ młodzieży 7 osób miało mniej niż 9 lat, 28 osób miało 10 - 14 lat, 30 osób miało 15 - 18 lat, a 1 osoba miała powyżej 18 lat. Pacjenci korzystali z takich form pomocy jak: porady kwalifikacyjno - motywacyjne, psychospołeczne interwencje indywidualne, sesje wsparcia psychospołecznego, interwencje profilaktyczne, sesje psychoterapii rodzinnej. Spośród 91 pacjentów 23 osoby skierowano na psychospołeczne interwencje indywidualne, 16 osób skierowano na sesje terapii rodzinnej, 25 osób na sesje wsparcia psychospołecznego i 16 osób na konsultacje diagnostyczne. Cennym elementem programu były konsultacje lekarza psychiatry dzieci i młodzieży. Ponadto w zakresie interwencji profilaktycznej zrealizowano cykl 10 zajęć z 72 uczniami VII Liceum Ogólnokształcącego. CPiLU w czasie zajęć prowadzonych z pacjentami i ich rodzicami wykorzystywało grę terapeutyczną pn. „Generation code”. Na realizację tego programu przeznaczono w 2022 r. kwotę 88.000,00 zł.

CPiLU posiada uprawnienia do prowadzenia staży klinicznych w ramach systemu szkoleń w dziedzinie uzależnień, na podstawie rekomendacji Krajowego Biura Przeciwdziałania Narkomanii.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

W 2022 r. działania w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania przemocy domowej prowadził *Ośrodek Interwencji Kryzysowej* (dalej Ośrodek) przy ul. Kraszewskiego 21. Głównym celem działań Ośrodka było łagodzenie skutków przemocy domowej. Ośrodek adresował swoje wsparcie i pomoc mieszkańcom Sosnowca, bez względu na wiek, płeć, wykształcenie oraz sytuację materialną. Pomoc udzielana była nieodpłatnie. Osobom doświadczającym przemocy domowej Ośrodek zapewnił pomoc w formie schronienia, pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej. Prowadzone były ponadto konsultacje psychologiczne, mediacje rodzinne, konsultacje indywidualne, terapia i spotkania wspierające konsultacje par, konsultacje dla rodzin i pomoc prawna. Z różnego rodzaju form pomocy skorzystało co najmniej 1.057 uczestników programu. Ze wsparcia w postaci pobytów czasowego schronienia skorzystało 64 uczestników (28 rodzin). Udzielono 690 porad telefonicznych, odnotowano 135 interwencji (dla 146 osób), 135 konsultacji prawnych (dla 88 osób). W 136 spotkaniach, będących kontynuacją interwencji brało udział 47 osób. W terapii i spotkaniach wspierających, konsultacjach psychologicznych, konsultacjach par/małżeństw/rodzin wzięło udział 67 osób (w 696 spotkaniach). Ośrodek pełnił całodobowe dyżury interwencyjne. Na realizację programu Ośrodka wydatkowano kwotę 954.133,79 zł.

Działania profilaktyczno - edukacyjne

Kampania społeczna „Blżej Siebie”

Głównym przesłaniem kampanii było wzmacnianie więzi rodzinnych dzieci i rodziców, poprzez wspólnie, aktywnie spędzany czas wolny od nauki i pracy. Zajęcia na świeżym powietrzu pobudzały wyobraźnię i uczyły radzenia sobie z trudnościami. W trakcie zabawy można było poruszyć trudne dla dziecka tematy, lepiej poznać siebie nawzajem. Zabawy motywowały do działania, wspomagały rozwój psychoruchowy całej rodziny.

W kampanię wpisywały się programy profilaktyczno – integracyjne pn. „ *Blżej Siebie – Razem nad wodą*” oraz program pn. „ *Blżej Siebie – Radość życia*”. Celem programów było promowanie zdrowego stylu życia, wolnego od używek, dostarczenie pozytywnych wzorców rodzinnego spędzania czasu wolnego, wzmacnianie więzi pomiędzy dziećmi a ich rodzicami, budowanie relacji koleżeńskich pomiędzy uczestnikami, uczenie umiejętności bezpiecznego i efektywnego korzystania ze sprzętów sportowych, radzenia sobie w sytuacjach niebezpiecznych, niesienia pomocy innym. Programy realizowano w okresie od 15.05.2022 r. Do 20.12.2022 r. Adresowane były do mieszkańców, głównie rodzin z dziećmi.

Program pn. „*Blżej siebie – Razem nad wodą*” był realizowany przy/na zbiornikach wodnych. Rodziny z dziećmi licznie odwiedzały kąpielisko Stawiki przy ul. Kresowej, gdzie udostępniono dla dzieci i młodzieży w wieku 7 – 18 lat wodny tor przeszkód, na którym odnotowano w sumie 6.250 wejść. Dla dzieci i młodzieży mieszkańców Sosnowca wejścia na wodny tor przeszkód był bezpłatny.

Również dużym zainteresowaniem rodzin z dużymi i małymi dziećmi cieszyły się rodzinne spływy kajakowe, o czym świadczą komplety uczestników na każdym spływie. Zorganizowano pięć spływów kajakowych, które odbywały się na trasie Maczki – Trójkąt Trzech Cesarzy oraz Sławków Piernikarka – Maczki, Bukowno – Sławków. Członkowie rodzin uczestniczących w spływach oprócz nabywania/ doskonalenia umiejętności poruszania się kajakiem musieli również współpracować ze sobą w trudnych sytuacjach na wodzie, wzajemnie sobie pomagać, co sprzyjało umacnianiu wzajemnego zaufania, podejmowania

szybkich i skutecznych decyzji, wspólnego rozwiązywania problematycznych kwestii, wzajemnej odpowiedzialności i racjonalnego przeżywania skutków rywalizacji, sukcesu i niepowodzenia. Okoliczności stworzone podczas spływów kajakowych sprzyjały budowaniu silnych więzi z bliskimi, których wzajemna pomoc i wsparcie dawało możliwość poradzenia sobie z zadaniami. Zajęcia na zbiornikach wodnych cieszyły się dużym zainteresowaniem: w spływach kajakowych wzięło udział 250 uczestników, w zajęciach aguaspinningu i rekreacyjnej nauce pływania 154 osób, a z łódeczek typu paddler skorzystało 1.600 osób. Ogółem w programie wzięło udział 8.454 uczestników. Koszt programu to 184.545,76 zł.

Program pn. „ **Blżej Siebie – Radość życia** ” realizowany był w formie cyklicznie odbywających się zajęć sportowych oraz w formie jednodniowych wydarzeń o charakterze rekreacyjno – sportowym. W okresie od 15.05.2022 r. Do 20.12.2022 r. odbyły się 22 rodzinne treningi biegowe, 5 biegów rodzinnych, 2 zawody rodzinne z deskorolkami, hulajnogami, 3 rodzinne ślizgawki na lodowisku, rodzinny rekreacyjno - sportowy rajd na orientację oraz rekreacyjno - sportowe mikołajki. W zajęciach rekreacyjno - sportowych wzięło udział 1.688 uczestników. Koszt tego programu wyniósł 86.073,95 zł.

Program „ Blżej siebie – Razem nad wodą” i „ Blżej Siebie – Radość życia” zrealizował Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sosnowcu. Informacje o w/w programach przedstawiono w Tabeli nr 6 pn. „ Programy profilaktyczno – integracyjne realizowane w czasie wypoczynku dzieci i młodzieży w 2022 r.” i w Tabeli nr 10 pn. „ Programy profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania narkomanii realizowane przez organizacje pozarządowe, instytucje i inne podmioty w 2022 r.”

Profilaktyczno - integracyjny program pn. „ **Blżej Siebie – Tydzień Dziecka 2022**” adresowany do rodzin z dziećmi zrealizowano okresie od 29.05.2022 r. Do 03.06.2022 r. W ramach programu przygotowano cykl integracyjnych animacji. W 12 miejscach miasta odbyły się specjalne pokazy cyrkowe i animacje dla dzieci i dorosłych. Zabawy miały formę interaktywną. Zorganizowano m.in. warsztaty jazdy na rolkach dla dzieci, górkę snowtubingowa oraz łódeczki do pływania. Miały miejsce zabawy z kolorową chustą animacyjną, biegi w workach, zabawy ruchowe z balonami, tor przeszkód z pachołkami, zabawy dźwiękonaśladowcze, gra terenowa w poszukiwaniu zagadek dotyczących miasta Sosnowca. W programie wzięło udział około 1.800 uczestników. Koszt programu wyniósł 114.229,46 zł.

Program pn. „ **Blżej siebie – Blżej Gwiazd**” zrealizowano 4 grudnia 2022 r. „Manufaktura św. Mikołaja” i większość atrakcji odbywała się na parkingu Urzędu Miasta oraz przy miejskiej choince. Głównym elementem wydarzenia były aktywne animacje dla dzieci. W ramach programu przeprowadzono specjalną grę miejską pn. „Mikołajkowy Rajd Rodzinny – w poszukiwaniu czarnego złota”. Podkreślono rodzinny charakter programu „Blżej Siebie” wprowadzając zasadę, że zespoły muszą liczyć od dwóch do sześciu osób, z przynajmniej jedną osobą w wieku przedszkolnym lub szkoły podstawowej. Ogółem w programie wzięło udział 1.500 uczestników. Koszt programu wyniósł 130.968,97 zł. Programy „Blżej Siebie – Tydzień Dziecka 2022” i „Blżej siebie – Blżej Gwiazd” zrealizował Wydział Kultury i Promocji Urzędu Miejskiego. Programy ujęto w Tabeli nr 6 pn. „Programy na rzecz propagowania trzeźwości realizowane przez organizacje pozarządowe, instytucje i inne podmioty.”

Program „ **Blżej Siebie - Otwórz serce - daj dom**” zrealizował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu. Głównym celem kampanii było promowanie rodzicielstwa, również rodzicielstwa zastępczego, informowanie mieszkańców o potrzebach dzieci, o wartości więzi rodzinnych, o pieczy zastępczej oraz poszukiwanie kandydatów na nowe rodziny zastępcze dla dzieci z Sosnowca, pozbawionych właściwych warunków wychowawczych. Kampania spotkała się z zainteresowaniem nie tylko mieszkańców województwa śląskiego. Wyemitowano w radiu eM 110 spotów 30-sekundowych zachęcających potencjalnych

kandydatów do zostania rodzicem zastępczym. Nagrano 5 profesjonalnych filmów reklamowych, które były wyświetlane na YouTube, Facebooku, Instagramie, TikToku. Odnotowano łącznie 41.410 wyświetleń. W wyniku prowadzonych działań zgłosiło się 26 kandydatów na rodziny zastępcze. 8 rodzin ukończyło szkolenie i nabyło uprawnienia do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 7 dzieci znalazło bezpieczne schronienie w nowych rodzinach. Pozyskano także Rodzinny Dom Dziecka, z którym zawarto umowę. Koszt programu to 50.000,00 zł.

Kampania przyczyniła się również do wzrostu poczucia niezgody na krzywdę dziecka oraz zwróciła uwagę na problemy uzależnień w rodzinach, w których przebywają dzieci, co znalazło odzwierciedlenie w zgłoszeniach telefonicznych, listach, e-mailach zgłaszających ten problem do MOPS.

W ramach kampanii edukacyjnej pn. **„Nikt nie jest doskonały”** Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Sosnowcu w okresie od marca do grudnia 2022 r. zorganizowało szkolenia w trybie stacjonarnym i online dla nauczycieli, psychologów i pedagogów szkolnych oraz rodziców. Celem szkoleń było wzmocnienie umiejętności pedagogicznych i psychologicznych osób pracujących i/lub przebywających z dziećmi ponoszącymi skutki emocjonalne izolacji pandemicznej. Zrealizowano takie szkolenia jak: „Neurobiologia konfliktu z nastolatkiem. Dlaczego tak trudno zrozumieć uczniów i własne dzieci?”, „Profilaktyka uzależnień behawioralnych i zachowań ryzykownych prezentowanych w sieci.” Zorganizowano także szkolenia stacjonarne dla nauczycieli w zakresie przygotowania ich do samodzielnej realizacji programów profilaktycznych z uczniami w czasie udziału w zajęciach szkolnych. Przygotowano nauczycieli do realizacji takich programów rekomendowanych jak: „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” - adresowana do uczniów, program „Przyjaciele Zippiego” adresowany do dzieci przedszkolnych. Nauczyciele po skończonym szkoleniu pn. „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” zrealizowali program w 20 szkołach dla 1.709 uczniów. Natomiast przeszkoleni nauczyciele z programu pn. „Przyjaciele Zippiego” wdrożyli go w 15 przedszkolach dla 647 przedszkolaków.

W ramach wsparcia umiejętności wychowawczych rodziców i nauczycieli, w okresie jesiennym, zorganizowano cykl spotkań pn. „Empatyczne poniedziałki”, które odbywały się w trybie stacjonarnym, w godzinach popołudniowych. Przedmiotem spotkań były takie tematy, jak „W świecie uczuć i potrzeb. Relacje oparte na Porozumieniu bez Przemocy”, „Wyzwania dnia codziennego. Empatia dla siebie”, „Strategie budujące empatycznej wspólnoty (rodziny, klasy, drużyny)”, „Co stoi za "NIE", „Oswoić złość”. Szkolenia cieszyły się zróżnicowanym zainteresowaniem.

Dwóm nauczycielom prowadzącym zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci w szkołach podstawowych dofinansowano studia podyplomowe w zakresie socjoterapii kwotą 3.240,00 zł. Informacje o szkoleniach przedstawiono w Tabeli nr 11 pn. „Szkolenia grup zawodowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi w 2022 roku”, w Tabeli nr 12 pn. „Szkolenia grup zawodowych w zakresie przeciwdziałania narkomanii w 2022 r.”, w Tabeli nr 13 pn. „Programy informacyjno - edukacyjne i warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców w 2022 r.” oraz w Tabeli nr 9 pn. „Programy profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania narkomanii dla dzieci i młodzieży realizowane w szkołach i w przedszkolach w 2022 r.” i w Tabeli nr 14 pn. „Programy profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi dla dzieci i młodzieży realizowane w szkołach i przedszkolach w 2022 r.”

Program edukacyjny pn. **„Narkotyki mogą być wszędzie - Bądź czujnym rodzicem i pedagogiem”** został zrealizowany przez Wydział Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Sosnowcu. Celem programu była edukacja rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży oraz nauczycieli i pedagogów w zakresie zapobiegania przestępczości narkotykowej. W celu

podnoszenia wiedzy wychowawców i rodziców w zakresie przyczyn, skutków i sposobów sięgania przez dzieci i młodzież po substancje psychoaktywne oraz konsekwencji prawnych podejmowania czynności zabronionych w programie wykorzystywano trzy „walizki profilaktyczne” przekazane Komendzie Miejskiej Policji przez Gminę Sosnowiec. Walizki edukacyjne zawierają imitacje popularnych narkotyków oraz atrapy zwykłych przedmiotów codziennego użytku, które mogą być wykorzystywane do ich zażywania, przechowywania i dystrybucji. Dzięki zawartości walizki policjanci mogli w sposób praktyczny pokazać dorosłym, że niektóre przedmioty znajdujące się w każdym domu, podobne do np. baterii, piłeczki, szminki, zabawki mogą mieć inne przeznaczenie i nieść zagrożenia dla ich dzieci. Każdy przedmiot znajdujący się w walizce posiada opis wyglądu, przeznaczenia, cenę oraz nazwy użytkowe i te stosowane przez młodzież. Policjanci w okresie wrzesień - grudzień ubiegłego roku zrealizowali spotkania edukacyjne, w których udział wzięło 300 nauczycieli i rodziców. Zainteresowanie szkół realizacją spotkań dla kadry pedagogicznej i rodziców było bardzo duże, ale ograniczenia wynikające z ogłoszonego stanu epidemii i stanu zagrożenia epidemicznego w kraju nie pozwoliły na zaspokojenie oczekiwań wszystkich placówek oświatowych.

„Masz wybór – wybierz rozsądek” to program, którego realizatorem również była Policja prowadząca czynności ukierunkowane na przeciwdziałanie nietrzeźwości wśród kierujących pojazdami na drogach miasta. Do realizacji programu przekazano Policji pakiet materiałów informacyjno – edukacyjnych pn. „Przeciw pijanym kierowcom” oraz komplety testów narkotykowych i alkotestów jednorazowych. Działania polegały m.in. na edukowaniu mieszkańców oraz kierowców w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach, propagowaniu samodzielnego sprawdzania stanu trzeźwości za pomocą jednorazowego alkotestu indywidualnego lub stacjonarnego dostępnego w siedzibie Komendy Miejskiej Policji, korzystania z wirtualnego licznika trzeźwości dostępnego w internecie (tzw. „wirtualny alkomat online”), wręczaniu młodym kierowcom broszury pn. „Prawda o alkoholu.” Młodzieży przekazywano ulotki i broszury np. „Nie wierz w bajki o trzeźwieniu”, a także na temat wypadków samochodowych spowodowanych jazdą pod wpływem alkoholu oraz na temat ofiar nietrzeźwych wypadków pn. „Pijany kierowca zabrał mi marzenia.” Przeprowadzono 59 spotkań z pedagogami i uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w których wzięło udział ok. 1.239 uczestników. W programie użyto 100 alkotestów wydanych kierowcom, 19 narkotesterów, wydano ok. 895 materiałów edukacyjno – informacyjnych. Informacje o w/w programach przedstawiono odpowiednio w Tabeli nr 13 pn. „Programy informacyjno – edukacyjne i warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców w 2022 r.” i w Tabeli nr 8 pn. „Programy na rzecz propagowania trzeźwości realizowane przez organizacje pozarządowe, instytucje i inne podmioty w 2022 r. (w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi).”

Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16.03.2022 r. na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej po stanie epidemii ogłoszono stan zagrożenia epidemicznego, co niewątpliwie wpłynęło na zmniejszenie liczby programów profilaktycznych adresowanych do grup/ klas uczniów w czasie ich zajęć szkolnych. Jak dotąd ani rekomendowane ani autorskie programy profilaktyczne nie są przystosowane do realizacji online, albowiem w czasie realizacji programów dla dzieci i młodzieży bardzo istotną rolę dla skuteczności oddziaływań wychowawczych spełnia bezpośredni kontakt uczestnika /dziecka z osobą prowadzącą zajęcia.

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sosnowcu

Zadania wynikające z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii realizowała również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca na podstawie zarządzenia Prezydenta Miasta Sosnowca. Gminna Komisja realizowała zadania poprzez trzy zespoły robocze, tj. Zespół ds. Orzekania, Zespół ds. Kontroli Punktów Sprzedaży Napojów Alkoholowych i Zespół ds. Profilaktyki.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zaopiniowała 124 wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Sosnowcu. W 2022 r. Gminna Komisja opiniowała 124 wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym 89 wniosków o sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży (detal) i 35 wniosków o sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastronomia). Zespół ds. Kontroli Punktów Sprzedaży Napojów Alkoholowych przeprowadził kontrolę 123 punktów sprzedaży, w tym 92 kontrole punktów detalicznych i 31 kontrole punktów gastronomicznych.

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 261 wniosków o zobowiązanie osoby do podjęcia obowiązku leczenia odwykowego przez osobę nadużywającą alkoholu, w tym wobec 207 mężczyzn i 54 wobec kobiet. 180 wniosków złożono po raz pierwszy. Do zespołu biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu (tj. lekarza psychiatry i specjalisty terapii uzależnień) skierowano 145 osób (w tym 20 kobiet i 125 mężczyzn), spośród których na badanie zgłosiły się 52 osoby (44 mężczyźni i 8 kobiet). W sądzie złożono 32 wnioski o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego, w tym 29 wniosków wobec mężczyzn i 3 wobec kobiet. Złożono również 3 wnioski o doprowadzenie osób na badanie przez w/w biegłych sądowych, w tym 19 wniosków wobec mężczyzn i 4 wobec kobiet.

Uczestników postępowania, którzy dopuszczali się przemocy w rodzinie motywowano do udziału w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych. W przypadku podejrzenia występowania przemocy w rodzinie Gminna Komisja, jako podmiot uprawniony, w obecności osoby zgłaszającej, założyła 15 Niebieskich Kart, w tym 14 wobec mężczyzn i 1 wobec kobiety.

Dla właściwego rozpatrzenia złożonych wniosków sporządzono i wysłano co najmniej 2.163 pisma i wezwania. W celu załatwienia złożonych wniosków Zespół ds. Orzekania Gminnej Komisji odbył 100 posiedzeń, z udziałem uczestników i świadków.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, członkowie Gminnej Komisji byli powoływani do grup roboczych, prowadzących postępowanie związane z procedurą Niebieska Karta.

Członkowie Zespołu ds. Profilaktyki wizytowali programy profilaktyczno - integracyjne, realizowane w ramach kampanii „Bliżej Siebie” przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sosnowcu oraz Wydział Kultury i Promocji Miasta Urzędu Miejskiego w Sosnowcu. Stwierdzono, że zajęcia programów odbywały się zgodnie z planem, w miejscach wskazanych w ogłoszeniach.

Finansowanie zadań

Środki finansowe na realizację zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W 2022 r. na realizację zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii wydatkowano ogółem kwotę 6.447.193,37zł, w tym na zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi wydatkowano 6.222.973,76 zł, a na zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii kwotę 224.219,61 zł.

Do budżetu Gminy z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wpłynęła kwota w wysokości 4.874.752,17 zł. Plan wydatków na realizację zadań Gminnego Programu w 2022 r. został zwiększony o środki finansowe niewykorzystane

w 2021r., tj. o 3.471.672,94 zł. Wykonanie Planów Wydatków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2022r. przedstawiono w Tabeli nr 1 pn. „Wykonanie Planu wydatków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz P/dz Narkomanii w 2022r. - w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi” oraz w Tabeli nr 2 pn. „Wykonanie Planu wydatków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2022r. - w zakresie przeciwdziałania narkomanii.” Realizowane w 2022r. zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dla mieszkańców Sosnowca, są zgodne z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawą o zdrowiu publicznym, Narodowym Programem Zdrowia oraz przyjętym do realizacji Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 oraz Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 - 2025.

Sprawozdanie zawiera 14 załączników (tabele nr 1 – nr 14).

Sosnowiec, czerwiec 2023r.

opr. EB